

HISTORIA DEL DISSENY 1945-2000

Anna Calvera Sagué

GIGA: 2002392

Crèdits: 6

Caràcter: Optativa

Tipus: TEO

Objectius:

Objectius generals i transversals de l'assignatura.

- Practicar la mecànica del treball acadèmic fins dominar-ne totalment la mecànica: consulta bibliogràfica, crítica de llibres i de peces de disseny, preparació de presentacions orals utilitzant Power Point o un altre programa informàtic adequat, i aprendre a escriure un assaig sobre temes d'història del disseny.
- Practicar l' escriure posant cites i notes.
- Començar a practicar el fet de parlar en públic i de participar en debats especialitzats.
- Dominar la composició d'una bibliografia i d'un fons documental.
- Practicar l'argumentació per escrit per tal de demostrar una hipòtesi en el camp de les humanitats.

Objectius específics de l'assignatura.

Tenir una visió general de la història del disseny corresponent al període comprenent el rerafons socio-econòmic, els principals moviments i autors, així com les concepcions i metodologies del disseny més important dominants en el període.

Àmbits d'estudi: la majoria d'especialitats del disseny amb un especial èmfasi en els dissenys gràfic i industrial de manera que quedi ben patent els elements que els són comuns i permeten parlar de grans estils o moments coherents.

Metodologia:

- El curs combina les activitats presencials amb les sortides, visites a museus i el treball autònom de l'estudiant que li servirà per a les seves presentacions a l'aula.
- L'estudiant haurà de discutir a classe les lectures obligades en règim de seminari, exposar un tema del programa als seus companys i preparar un assaig publicable sobre el mateix no més llarg de 10 planes.
- L'estudiant haurà de participar als debats proposats arran de les presentacions de la resta d'estudiants

Continguts:

1. Els anys de guerra: La guerra civil espanyola i la II Guerra Mundial
 - 1.1. El disseny en temps de guerra: la indústria militar i els invents tecnològics; l'ús pro-pagandístic dels mitjans de comunicació
 - 1.2. El disseny en països neutrals: Suïssa i el cartellisme: del Plakatstil a l'Abstracció lírica
2. 1945-1960 La segona postguerra i la professionalització del disseny: els USA
 - 2.1. Les postguerres: Espanya: el període blau i l'autarquia.
 - 2.2. La reconstrucció d'Europa: Pla Marshall
 - 2.3. USA: transformació de la indústria de guerra en una de pau (TV)

- 2.4. L'evolució de l'automòbil: el cotxe per al gran consum segons el model europeu
- 2.5. La Vespa a Itàlia. La mobylette a França
- 3. 1945- 1960 El disseny a Nord Amèrica i l'Estil Internacional
- 3.1. El Moviment Modern abans i després de la guerra: la seva reconversió en Estil Internacional. La diàspora europea als USA: arquitectes i dissenyadors gràfics. El mestratge de Mies van der Rohe i l'estil dels negocis.
- 3.2. La consolidació de l'Aerodinamisme i l'American Way of Life: evolució dels electrodomèstics. La línia blanca, la línia marrón. Els plàstics i Tupperware.
- 3.3. L'organicisme americà: Saarinen i Eames. El debat sobre el Good Design als USA.
- 3.4. El desenvolupament del grafisme nord- americà: Brodovitch, Beall, Rand, Bass, Wolfe, Greiman i les principals revistes de gran tirada. Herb Lubalin i la tipografia il·lustrada.
- 4. La resposta dels països europeus: la pervivència del Moviment Modern.
- 4.1. El disseny escandinau i l'organicisme: entorn d'Alvar Aalto.
- 4.2. La proposta italiana: la superació del debat entre racionalisme vs noveciento. El disseny com escultura. El mestratge de Gio Ponti des de Domus. El fenomen Olivetti
- 4.3. El miracle alemany: Max Bill i la Gute Form. L'escola HfG d'Ulm i la teorització del disseny.
- 4.4. França: l'alta costura. Savignac i la seva escola de cartellisme. Fundació de l'AGI.
- 4.5. Suïssa: la Neue Graphik. Basilea i Zurich. La recerca tipogràfica i la dictadura del pal sec. La imatge de marca i el seu disseny.
- 4.6. Espanya: l'estabilització del règim. El grup R. La figura de Coderch. Els debats previs a la fundació de l'ADI / FAD. Dibuxants publicitaris i artistes comercials
- 4.7. La professionalització del disseny: la creació del Design Council, fundació de l'ICSID, fundació d'ICOGRADE.
- 5. 1960-1975 Els primers indicis de crisi del Moviment Modern (o de l'Estil Internacional)
- 5.1. La crisi dels CIAM al congrés de 1959. El Team X
- 5.2. La consolidació estilística dels negocis: els primers programes d'identitat corporativa: Rand & Nelson a IBM.
- 5.3. La irrupció del Japó: La miniaturització tècnica i l'estètica de l'objecte tecnològic (els transistors)
- 5.4. El moviment POP: les crítiques a l'intel.lectualisme del Good Design: Pop a USA i a Anglaterra. El Brutalisme arquitectònic. Aprendiendo de La Vegas
- 5.5. Les conseqüències del Pop: cultures alternatives i contracultura.
- 5.6. L'explosió del disseny gràfic internacional La New Wave americana i la integració del Pop: Push Pun Studio, la música Pop i la il·lustració dels discs, la gràfica hippy.
- 5.7. El cartellisme i la gràfica polonesa
- 5.8. El grafisme per a la resistència política: Cuba, Chile i el Maig 68 de París. Grapus.
- 5.9. El disseny radical italià dels 60s: Sottsass i la dissensió com a criteri.
- 5.10. El boom del disseny a Catalunya: el FAD: disseny industrial o estètica industrial? Personalitats i tendències en el disseny industrial i al grafisme català. L'ICSID d'Eivissa i l'aparició d'una avantguarda autòctona. El disseny conceptual. El diseño

6. 1975-1990 La postmodernitat
- 6.1. El fenomen de la postmodernitat
- 6.2. El debat arquitectònic entorn la proposta de Robert Venturi i Denise Scott Brown i el repte de la cultura de masses
- 6.3. El Nuovo Design italià i les seves bases post-radicals. El moviment Memphis i Alchimia. Sottsass i Mendini
- 6.4. La normalització del disseny: la cultura corporativa
- 6.5. La irrupció de la tecnologia postscript. Neville Brody i Fuse. La renovació tipogràfica
7. Des de 1990: La societat de la informació i el coneixement
- 7.1. World Wide Web
- 7.2. Manzini i la vuelta al orden: el repte ecològic
- 7.3. La societat de la informació i el coneixement: una societat de fluxus
- 7.4. La irrupció del Design Management
- 7.5. Mirant al futur.

Bibliografia:

1. Llibres
 - 1.1. Llibres d'història general
 - 1.1.1. Llibres de lectura obligada:
 - BLACKWELL, Lewis: La tipografía del siglo XX. Barcelona: Gustavo Gili, 1993
 - DESCRIPCIÓ: El llibre és el que diu el títol. Molt clarificadora dels corrents del disseny gràfic des de la perspectiva de la tipografia i el disseny editorial
 - FUSCO, Renato de: Historia del diseño industrial. Barcelona: Santa & Cole Ed, 2005
 - DESCRIPCIÓ: Història del disseny industrial i l'arquitectura. Un clàssic.
 - BÜRDEK, Bernhard E: Diseño industrial. Barcelona: Gustavo Gili, 1994. Hay una edición en inglés ampliada.
 - DESCRIPCIÓ: Llibre d'introducció i anàlisi del disseny que incorpora les darreres recerques al respecte. Proposta de la funció comunicativa en la comprensió del disseny
 - PELTA, Raquel: Diseñar hoy. Barcelona: Paidós, 2004.
 - DESCRIPCIÓ: Un repàs pel debat i les tendències del DG a les portes del segle XXI
 - RAFOLS, Rafael i COLOMER, Antoni: Diseño audiovisual. Barcelona: Gustavo Gili, 2003.
 - DESCRIPCIÓ: Introducció als problemes tècnics i a la manera de treballar en aquest camp.
 - VITTA, Maurizio: El sistema de las imágenes. Barcelona: Paidós, 2003.
 - DESCRIPCIÓ: Repàs a la història del disseny gràfic i el seu funcionament social posant èmfasi en la perspectiva pròpia del disseny contemporani
 - 1.1.2. Llibres de consulta i fonts documentals
 - BARNICOAT: Los carteles. Su historia y lenguaje. Barcelona: Gustavo Gili, 1976
 - DESCRIPCIÓ: Una bona història del cartell i els principals corrents històrics. Molt orientat a la vessant artística del cartell com a gènere.
 - BANGERT, Albrecht i ARMER, Karl Michael: El diseño en los 80. Madrid: Nerea, 1990.
 - DESCRIPCIÓ: Un repàs per les tendències internacionals del disseny conceptuals com a postmodernes.

- BRANZI, Andrea: The Hot House. Italian New Wave Design. Cambridge Mass: MIT, 1984. Traducció italiana: La casa calda.
DESCRIPCIÓ: El llibre de referència en la sistematització de la renovació italiana del disseny als 80 en clau postmoderna.
- CORONADO, Diego: La metáfora del espejo. Teoría e historia del cartel publicitario. Sevilla: Alfar, 2002.
DESCRIPCIÓ: Darrer llibre sobre el cartell que inclou una anàlisi com a medi de comunicació.
- DDAA: Ensayos sobrel diseño. Diseñadores influyentes de la AGI. Buenos Aires: Infinito, 2001
DESCRIPCIÓ: Antologia d'articles i escrits dels principals protagonistes de la història del DG
- DDAA: La mecanització de la casa. València: Generalitat Valenciana, 1995
DESCRIPCIÓ: un estudi de la introducció dels electrodomèstics als usos i costums a Espanya.
- DDAA: "Cent anys de disseny a Catalunya". L'Avenç, núm 279; Barcelona: abril 2003. pp 42-52.
DESCRIPCIÓ: Un repàs per la història del disseny de Catalunya.
- FRAMPTON, Kenneth: Historia crítica de la arquitectura moderna. Barcelona: Gustavo Gili, 1985
DESCRIPCIÓ: revisió de la història del moviment modern en clau postmoderna.
- HESKETT, John: El diseño en la vida cotidiana. Barcelona: Gustavo Gili, 2005.
DESCRIPCIÓ: una anàlisi del disseny contemporani i la seva presència a la vida quotidiana.
- HESKETT, John: Breve historia del diseño industrial. Barcelona: Ediciones del Serbal, 1985.
DESCRIPCIÓ: Una història del disseny industrial feta des de la perspectiva de la producció.
- JENCKS, Charles: Movimientos modernos en arquitectura. Madrid: Hermann Blume, 1983.
DESCRIPCIÓ: Primer llibre que introdueix la proposta de la postmodernitat en valorar l'arquitectura.
- JULIER, Guy: New Spanish Design. Londres: Thames & Hudson, 1991
DESCRIPCIÓ: sistematització de l'espeiença catalana en el món del disseny.
- The Culture of Design. Londres: Sage, 2000.
DESCRIPCIÓ: Llibre que replanteja el disseny des de la perspectiva de les necessitats del segle XX.
- LYOTARD, François: La condición postmoderna. Madrid: Cátedra, 1986
DESCRIPCIÓ: Llibre d'epistemologia, suposa la primera aproximació a la realitat cultural pròpia de l'etapa postmoderna.
- MEGGS, Philip B. Meggs: Historia del diseño gráfico. México, McGraw Hill, 2000
DESCRIPCIÓ: El llibre de referència de la història del disseny gràfic. Cobreix tota la història.
- MULLER BROCKMANN, Joseph: Historia de la comunicación visual. Barcelona: Gustavo Gili, 1997.
DESCRIPCIÓ: una visió de la història del disseny gràfic des de la perspectiva del grafisme suïss.
- NEWHALL, Beaumont (1983) Historia de la fotografía. Desde sus orígenes hasta nuestros días. Barcelona: Gustavo Gili
DESCRIPCIÓ: Introducció a la història de la fotografia des dels inicis fins als anys 70.
- PRESS, Mike i COOPER, Rachel: The Design Experience. Londres: Ashgate, 2003.
- ROYO, Javier: Diseño digital. Barcelona: Paidós, 2004.
DESCRIPCIÓ: Presentació del disseny gràfic d'interfícies.

- SALINAS, Oscar: Historia del diseño industrial. México: Trillas, 1992.
DESCRIPCIÓ: Una introducció a la historia del disseny industrial molt resumida.
- SPARKE, Penny: Design in Context. Londres: Bloomsbury, 1987
DESCRIPCIÓ: Llibre d'història general feta des d'una perspectiva complementària a Pevsner.
- SUAREZ, Alícia i VIDAL, Mercè: Història del arte contemporáneo. Barcelona: Planeta, 1995.
DESCRIPCIÓ: Llibre de consulta sobre història de l'art.
- THACKARA, John: Design After Modernism. Londres: Thames & Hudson, 1988
DESCRIPCIÓ: Un dels primers textos a parlar de la postmodernitat al disseny.
- VENTURI, Robert i SCOTT-BROWN, Denise: Aprendiendo de las Vegas. Barcelona: Tusquets.
DESCRIPCIÓ: Text inaugural del disseny Pop i de l'arquitectura que superarà el Moviment Modern. Pel caràcter polèmic, un llibre de referència.
- WOODHAM, Jonathan M.: Twentieth Century Design. Oxford: Oxford University Press, 1997
DESCRIPCIÓ: darrera història del disseny apareguda on canvia l'enfocament a partir dels estudis sobre el consum.

1.2. Diccionaris.

- BAYLEY, Stephen: La guía Conran del diseño. Madrid: Alianza, 1992 (reeditat)
DESCRIPCIÓ: Introducció a la historia de la fotografia des dels inicis fins als anys 70.
- PRESS, Mike i COOPER, Rachel: The Design Experience. Londres: Ashgate, 2003.
- ROYO, Javier: Diseño digital. Barcelona: Paidós, 2004.
DESCRIPCIÓ: Presentació del disseny gràfic d'interfícies.
- SALINAS, Oscar: Historia del diseño industrial. México: Trillas, 1992.
DESCRIPCIÓ: Una introducció a la historia del disseny industrial molt resumida.
- SPARKE, Penny: Design in Context. Londres: Bloomsbury, 1987
DESCRIPCIÓ: Llibre d'història general feta des d'una perspectiva complementària a Pevsner.
- SUAREZ, Alícia i VIDAL, Mercè: Història del arte contemporáneo. Barcelona: Planeta, 1995.
DESCRIPCIÓ: Llibre de consulta sobre història de l'art.
- THACKARA, John: Design After Modernism. Londres: Thames & Hudson, 1988
DESCRIPCIÓ: Un dels primers textos a parlar de la postmodernitat al disseny.
- VENTURI, Robert i SCOTT-BROWN, Denise: Aprendiendo de las Vegas. Barcelona: Tusquets.
DESCRIPCIÓ: Text inaugural del disseny Pop i de l'arquitectura que superarà el Moviment Modern. Pel caràcter polèmic, un llibre de referència.
- WOODHAM, Jonathan M.: Twentieth Century Design. Oxford: Oxford University Press, 1997
DESCRIPCIÓ: darrera història del disseny apareguda on canvia l'enfocament a partir dels estudis sobre el consum.

1.2. Diccionaris.

- BAYLEY, Stephen: La guía Conran del diseño. Madrid: Alianza, 1992 (reeditat)

DESCRIPCIÓ: Organitzat gairebé com un diccionari, serveix per comprovar dades sobre personatges, peces de disseny o grans corrents.
- FIELL, Charlotte & Peter: Diseño del siglo XX. Colonia-Madrid: Taschen, 2000.

- PANATI, Charles: Las cosas nuestras de cada día. Barcelona: Ediciones B, 1988.

DESCRIPCIÓ: les coses vistes en perspectiva històrica des dels seus orígens.

1.3. Llibres d'interès metodològic: eines de treball.

- MACHADO, Antonio: Juan de Mairena. 19... Hi ha moltes edicions disponibles a llibres de butxaca.

DESCRIPCIÓ: una invitació a escriure sense retòrica i preferint l'estil de redacció clar i directe. Aconsellable per aprendre a escriure.

- PIZARRO, Fina: Aprender a razonar. Barcelona: Alhambra, 1987.

DESCRIPCIÓ: Llibre que ensenya a argumentar a l'hora de preparar els escrits i presentacions orals.

- PUJOL, Josep M. i SOLÀ, Joan: Ortotipografia. Barcelona: Columna, 1995

DESCRIPCIÓ: Manual per saber compaginar, picar i corregir els textos per presentar-los en qualitat acadèmica o per a la impremta.

- WESTON, Anthony: Las claves de la argumentación. Barcelona: Ariel, 2001/6a.

DESCRIPCIÓ: Manual que ajuda a argumentar i desenvolupar un argument coherent des del punt de vista lògic.

- XURIGUERA, Joan Baptista: Els Verbs Conjugats, Barcelona: Claret, XXXX

DESCRIPCIÓ: Guia per aprendre a conjuguar els verbs en tots els temps dels verbs, cosa important per escriure sobre història.

2. Articles: revistes a consultar

Les revistes a consultar amb regularitat són: Domus, Experimenta, ON Diseño, Eye,

3. Referències web: Els temes tractats disposen de pàgines web amb bancs d'imatges

4. Materials audiovisuals

Pel·lícules que es recomana veure: Play Time i Mon oncle, de Jacques Tati; La dolce vita, de Fellini; Surcos de José Antonio Nieves Conde o Bienvenido Mr. Marshall de Berlanga; Lily Marlen de Fassbinder; La naranja mecánica, El submarino amarillo, dels Beatles, Blade Runner de Ridley Scott.

5. Museus i col·leccions a visitar si s'escau.

Museu de les Arts Decoratives, Palau Reial, Pedralbes, Barcelona.

Col·lecció de Disseny Industrial

Exposicions temporals sobre aspectes del programa.

Criteris avaluació:

MODALITAT: Avaluació continuada pel que fa a les activitats desenvolupades a l'aula (presentació i posada en escena d'un tema del programa); presentació d'un assaig escrit que serà corregit. En el cas que es consideri oportú, es farà un examen al final del curs que serveixi per revisar tots els temes del programa i tenir una visió de conjunt.

CRITERIS: Es valorarà:

- la capacitat per organitzar un discurs entenedor en la presentació d'un tema (capacitats d'anàlisi i aprofundiment, i de síntesi en la presentació);
- la correcció sintàctica i ortogràfica dels textos escrits;
- l'habilitat per utilitzar la bibliografia en la redacció; l'adequació de la bibliografia escollida;
- correcció de la presentació de la bibliografia segons els estàndars acadèmics internacional; de fet, no saber presentar una bibliografia serà motiu suficient per a no superar l'assignatura.
- saber escriure amb cites i notes
- la familiaritat amb els temes del programa
- la capacitat d'argumentar i fonamentar una opinió personal sobre els temes del programa
- la utilització del Power Point amb un disseny gràfic adequat, interessant gràficament i visible per als assistents.
- la qualitat gràfica en la presentació de l'assaig i d'altres materials qu s'hagin de lliurar.

MODALITAT: Avaluació continuada pel que fa a les activitats desenvolupades a l'aula (presentació i posada en escena d'un tema del programa); presentació d'un assaig escrit que serà corregit. En el cas que es consideri oportú, es farà un examen al final del curs que serveixi per revisar tots els temes del programa i tenir una visió de conjunt.

CRITERIS:

Es valorarà:

- la capacitat per organitzar un discurs entenedor en la presentació d'un tema (capacitats d'anàlisi i aprofundiment, i de síntesi en la presentació);
- la correcció sintàctica i ortogràfica dels textos escrits;
- l'habilitat per utilitzar la bibliografia en la redacció; l'adequació de la bibliografia escollida;
- correcció de la presentació de la bibliografia segons els estàndars acadèmics internacional; de fet, no saber presentar una bibliografia serà motiu suficient per a no superar l'assignatura.
- saber escriure amb cites i notes
- la familiaritat amb els temes del programa
- la capacitat d'argumentar i fonamentar una opinió personal sobre els temes del programa
- la utilització del Power Point amb un disseny gràfic adequat, interessant gràficament i visible per als assistents.
- la qualitat gràfica en la presentació de l'assaig i d'altres materials qu s'hagin de lliurar.

Observacions:

Es recomana estudiar anglès per llegir-ho amb comoditat